Štvrtok 16. februára 2023

P9_TA(2023)0059

Dostupnosť hnojív v EÚ

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. februára 2023 o oznámení Komisie o zabezpečení dostupnosti a cenovej dostupnosti hnojív (2022/2982(RSP))

(2023/C 283/12)

Európsky parlament,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 9. novembra 2022 s názvom Zabezpečenie dostupnosti a cenovej dostupnosti hnojív (COM(2022)0590),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 24. marca 2022 o potrebe naliehavého akčného plánu EÚ na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti v EÚ aj mimo nej v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu ([1]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 20. októbra 2021 o stratégii „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu ([2]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 10. februára 2021 k novému akčnému plánu v oblasti obehového hospodárstva ([3]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Dočasný krízový rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine ([4]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 23. marca 2022 o zaistení potravinovej bezpečnosti a posilnení odolnosti potravinových systémov (COM(2022)0133),

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 20. júla 2022 s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu (COM(2022)0360),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. mája 2020 s názvom „Stratégia z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu (COM(2020)0381),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013 ([5]),

— so zreteľom na nariadenie (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie ([6]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1009 z 5. júna 2019, ktorým sa stanovujú pravidlá sprístupňovania EÚ produktov na hnojenie na trhu, menia nariadenia (ES) č. 1069/2009 a (ES) č. 1107/2009 a ruší nariadenie (ES) č. 2003/2003 ([7]),

([1]) Ú. v. EÚ C 361, 20.9.2022, s. 2.
([2]) Ú. v. EÚ C 184, 5.5.2022, s. 2.
([3]) Ú. v. EÚ C 465, 17.11.2021, s. 11.
([4]) Ú. v. EÚ C 426, 9.11.2022, s. 1.
([5]) Ú. v. EÚ L 435, 6.12.2021, s. 1.
([6]) Ú. v. EÚ L 261 I, 7.10.2022, s. 1.
([7]) Ú. v. EÚ L 170, 25.6.2019, s. 1.

Štvrtok 16. februára 2023

— so zreteľom na smernicu Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov ([8]) (ďalej len „smernica o dusičnanoch“),

— so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie zo 4. januára 2023 s názvom Hnacie sily potravinovej bezpečnosti (SWD(2023)0004),

— so zreteľom na publikáciu Spoločného výskumného centra s názvom „Technické návrhy na bezpečné používanie spracovaného hnoja nad prahovou hodnotou stanovenou pre pásma ohrozené dusičnanmi smernicou o dusičnanoch (91/676/EHS)“ ([9]),

— so zreteľom na otázku Komisii o oznámení Komisie o zabezpečení dostupnosti a cenovej dostupnosti hnojív (O-000001/2023 – B9-0010/2023),

— so zreteľom na článok 136 ods. 5 a článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,

A. keďže hnojivá a hospodárenie so živinami sú nevyhnutné na zabezpečenie dostatočnej a kvalitnej potravinárskej výroby a zohrávajú kritickú úlohu v súvislosti s celosvetovou potravinovou bezpečnosťou; keďže dnešný nedostatok hnojív môže mať vplyv na zajtrajšiu úrodu;

B. keďže výroba minerálnych hnojív a náklady na ne závisia vo veľkej miere od dostupnosti a cenovej dostupnosti zemného plynu, pričom predstavujú až 2,1 % celosvetových emisií skleníkových plynov ([10]); keďže výroba zložiek hnojív, ako sú dusík a amoniak, si vyžaduje obrovské množstvá zemného plynu; keďže plyn predstavuje približne 80 % výrobných nákladov na hnojivá;

C. keďže planetárne medze pre biochemické toky cyklu dusíka (3,3-krát) a cyklus fosforu (2-krát) boli v EÚ prekročené ([11]);

D. keďže v dôsledku nezákonnej inváze Ruskej federácie na Ukrajinu 24. februára 2022 globálna kríza v oblasti minerálnych hnojív a energetiky ohrozuje celosvetovú potravinovú bezpečnosť a zvyšuje ceny potravín, čo môže mať potenciálne výrazný vplyv na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva na celom svete, ktoré sú vo veľkej miere závislé od prístupu k cenovo dostupným a výživným potravinám;

E. keďže veľká časť zemného plynu používaného na výrobu hnojív v EÚ pochádza historicky z Ruskej federácie; keďže Ruská federácia je hlavným svetovým dodávateľom hnojív a ich hlavných zložiek; keďže Rusko zneužíva svoju dominanciu v oblasti dodávok plynu a hnojív ako politickú zbraň; keďže pokračujúca vysoká úroveň používania minerálnych hnojív je riskantná, keďže môže podnietiť ruské vojnové úsilie a podporiť iné autokratické režimy;

F. keďže inflácia má významný vplyv na európske odvetvie poľnohospodárstva, najmä preto, že vážne zaťažuje súčasný rozpočet spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“);

([8]) Ú. v. EÚ L 375, 31.12.1991, s. 1.
([9]) Huygens, D., Orveillon, G., Lugato, E., Tavazzi, S., Comero, S., Jones, A., Gawlik, B. a Saveyn, H., Technické návrhy na bezpečné používanie spracovaného hnoja nad prahovou hodnotou stanovenou pre pásma ohrozené dusičnanmi smernicou o dusičnanoch (91/676/EHS), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2020.
([10]) https://www.nature.com/articles/s41598-022-18773-w
([11]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en, s. 26.

G. keďže veľký počet európskych výrobcov minerálnych hnojív obmedzil svoje prevádzky alebo úplne zastavil výrobu, najmä v dôsledku nárastu nákladov na zemný plyn, ale aj v dôsledku zdaňovania a konkurencie z menej byrokratických krajín, čo viedlo k nedostatku, zvýšeniu cien hnojív a nižším výnosom vyplývajúcim z neschopnosti poľnohospodárov mať prístup k hnojivám, ktoré potrebujú na splnenie svojich výrobných požiadaviek, a v konečnom dôsledku to ovplyvnilo dostupnosť a cenovú dostupnosť potravín;

H. keďže najväčší výrobcovia hnojív na svete dosahujú rekordné zisky ([12]);

I. keďže poľnohospodári v súčasnosti stoja pred otázkou, do akej miery môžu riskovať pri rozhodovaní o oseve a výrobe, alebo dokonca pred rozhodnutím úplne zastaviť poľnohospodársku činnosť, keďže ceny hnojív boli veľmi nestabilné a za posledné dva roky vzrástli na úroveň, aká v Európe ešte nebola zaznamenaná, čo ovplyvnilo výšku príjmov poľnohospodárov a dokonca aj hospodárenie fariem; keďže dostupnosť surovín na výrobu hnojív nie je zaručená, čo môže spôsobiť nedostatok poľnohospodárskych podnikov počas vegetačného obdobia;

J. keďže nárast vstupných nákladov poľnohospodárov bol v posledných dvoch rokoch významným faktorom v súvislosti s vysokými cenami potravinových komodít; keďže v súčasnosti očakávané predpovede cien obilnín pre zber úrody v roku 2023 nemusia odrážať súčasné vstupné náklady a v dôsledku toho môžu byť výnosy nižšie ako výrobné náklady; keďže v niektorých členských štátoch, najmä v tých, ktoré sa nachádzajú v blízkosti vojny na Ukrajine, predajná cena už nepokryla výrobné náklady; keďže v dôsledku investovania do hnojív v čase, keď ich ceny zostávajú vysoké, čelia poľnohospodári riziku v dôsledku možnosti, že ceny hnojív v krátkodobom horizonte výrazne klesnú;

K. keďže v dôsledku zvýšených požiadaviek na likviditu a nestálosti trhu s hnojivami mnohí malí obchodníci nemôžu riskovať vstup na trh, čo znižuje konkurencieschopnosť; keďže vyzýva Komisiu, že by mala prijať opatrenia na zmiernenie tohto rizika s cieľom umožniť väčšiu hospodársku súťaž;

L. keďže stratégia z farmy na stôl v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu stanovila cieľ znížiť straty živín aspoň o 50 % a zároveň zabezpečiť, aby nedošlo k zhoršeniu úrodnosti pôdy; keďže Európsky parlament vo svojom uznesení z 20. októbra 2021 o stratégii uvítal tento cieľ a zároveň trval na tom, že je potrebné zabezpečiť, aby nedošlo k zhoršeniu úrodnosti pôdy; keďže dosiahnutie tohto cieľa zníži používanie hnojív aspoň o 20 % do roku 2030;

M. keďže súčasná kríza týkajúca sa dostupnosti minerálnych hnojív nám zdôrazňuje zásadnú úlohu hospodárskych zvierat v rovnováhe európskeho poľnohospodárstva pri zachovaní rastlinnej výroby, keďže nahrádzajú a dopĺňajú minerálne hnojivá; keďže naďalej existuje mnoho zdrojov organických živín, ktoré sa v súčasnosti nevyužívajú v plnej miere, ako napríklad maštaľný hnoj, digestát, trus hmyzu a čistiarenský kal; keďže spracovanie organických živín na organické hnojivá môže zohrávať dôležitú úlohu pri dosahovaní cieľov stratégie „z farmy na stôl“ a cieľov Únie v oblasti klímy;

N. keďže podľa kombinovaného indikátora sucha (CDI) vrátane prvých desiatich dní v auguste 2022 pre 47 % Európy platil stupeň varovania pred veľkým suchom a pre 17 % platil stupeň výstrahy; keďže tieto postihnuté suchom na jar 2022 boli regiónmi s najhoršími podmienkami ([13]);

O. keďže používanie zhodnoteného dusíka z hnoja (ďalej len „RENURE“) v rámci systémov hospodárenia s hnojom umožňuje pokrok smerom k intenzívnejšiemu obehovému hospodárstvu a efektívnejšiemu využívaniu zdrojov v potravinovom systéme EÚ;

P. keďže Spoločné výskumné centrum Komisie vypracovalo kritériá bezpečného používania spracovaného hnoja nad prahovou hodnotou stanovenou pre pásma ohrozené dusičnanmi smernicou o dusičnanoch;

([12]) https://grain.org/system/articles/pdfs/000/006/903/original/The Fertiliser Trap English – Embargoed 8th November 2022.pdf?1667838216

([13]) https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf

Štvrtok 16. februára 2023

1. zdôrazňuje oznámený nárast cien dusíkatých hnojív v septembri 2022 o 149 % a víta oznámenie Komisie o hnojivách a jej ambíciu zabezpečiť dostupnosť a cenovú dostupnosť hnojív za primerané ceny s cieľom zabezpečiť odolnosť poľnohospodárskeho odvetvia EÚ;

2. zdôrazňuje, že dostupnosť všetkých druhov hnojív a výroba hnojív je nevyhnutná pre zásobovanie občanov EÚ potravinami a pre celosvetovú potravinovú bezpečnosť, ako aj pre zabezpečenie úrodnosti pôdy a zabránenie jej vyčerpaniu; pripomína, že výroba hnojív je nevyhnutná aj pre výrobu AdBlue pre dopravný sektor a CO_2 pre potravinársky priemysel; vyjadruje znepokojenie nad bezprecedentným nárastom cien dusíkatých hnojív, ku ktorému prispeli aj vysoké ceny zemného plynu a narušený prístup k dodávkam plynu, a zdôrazňuje, že to môže mať výrazný vplyv na náklady poľnohospodárskej výroby a konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho sektora EÚ;

3. zdôrazňuje, že obmedzená dostupnosť hnojív v roku 2022 spôsobila vyčerpanie zvyškových zásob hnojív v pôde, čo by mohlo mať v roku 2023 významný vplyv na európsku výrobu potravín;

4. domnieva sa, že opatrenia, ktoré Komisia stanovila vo svojom oznámení, sú dobrým začiatkom, najmä ako okamžitá reakcia na krízu v oblasti hnojív, ale stále zďaleka nepostačujú na riešenie narušení trhov s hnojivami a na zabezpečenie dlhodobej strategickej autonómie v prípade hnojív; vyzýva Komisiu, aby vypracovala dlhodobú stratégiu EÚ pre hnojivá a do júna 2023 predložila dlhodobú stratégiu EÚ pre udržateľné pôdne živiny; žiada, aby sa urýchlene prijali holistické opatrenia s cieľom zabrániť novej závislosti od dovezených hnojív alebo energie a energetických nosičov a zaistiť celosvetovú potravinovú bezpečnosť podporou udržateľnej výroby potravín, ktorá rešpektuje životné prostredie a je prispôsobená zmene klímy, pričom sa zohľadní regionálny, európsky a globálny hospodársky a sociálny kontext;

5. zdôrazňuje, že sú potrebné dlhodobé riešenia na úrovni EÚ, najmä s cieľom zabrániť akémukoľvek hospodárskemu narušeniu medzi odvetviami poľnohospodárstva členských štátov;

6. pripomína, že aj krátkodobá nedostupnosť hnojív alebo ich nedostatočná cenová dostupnosť môže ohroziť presne načasované pestovanie plodín s negatívnym vplyvom na príjmy poľnohospodárov; pripomína, že to môže prispieť k potravinovej neistote;

7. zdôrazňuje vplyv zvýšenia vstupných nákladov na poľnohospodárstvo EÚ a zdôrazňuje, že poľnohospodári z iných regiónov, ako sú Rusko a Južná Amerika, majú prístup k výrazne lacnejším hnojivám, čím sa oslabuje konkurencieschopnosť poľnohospodárov EÚ;

Krátkodobé opatrenia

8. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby zvážili využitie poľnohospodárskej rezervy na rozpočtový rok 2023 s cieľom poskytnúť okamžitú pomoc poľnohospodárom, ktorí čelia exponenciálne sa zvyšujúcim nákladom na hnojivá a následnému zvyšovaniu výrobných nákladov;

9. zdôrazňuje však, že využitie krízovej rezervy nie je dostatočnou finančnou reakciou na riešenie výziev a že na riešenie súčasnej krízy je potrebná ráznejšia reakcia; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili podporu pre poľnohospodárov, až kým sa trh nestabilizuje a nebudú dostupné alternatívy k minerálnym hnojivám; konštatuje, že postupné znižovanie rozpočtu SPP spolu s inflačnými tlakmi ešte viac znížilo životaschopnosť poľnohospodárov EÚ;

10. vyzýva členské štáty, aby v tejto súvislosti vo svojich národných núdzových plánoch uprednostňovali trvalý a nepretržitý prístup k zemnému plynu a elektrickej energii za dostupné ceny na výrobu hnojív a s nimi súvisiaceho AdBlue a CO_2 s cieľom zabezpečiť dlhodobú potravinovú bezpečnosť, konkurencieschopnosť na svetovom trhu a fungujúci sektor dopravy;

11. obáva sa, že podpora poľnohospodárov a výrobcov hnojív prostredníctvom dočasného krízového rámca štátnej pomoci môže predstavovať riziko renacionalizácie, fragmentácie a konkurencie medzi rôznymi trhmi a medzi jednotlivými poľnohospodármi; zdôrazňuje, že je potrebné uprednostniť spoločné opatrenia, a zdôrazňuje potrebu rovnakých podmienok a spravodlivého rozdelenia ponuky v celej Únii;

12. v tejto súvislosti pripomína, že preskúmanie viacročného finančného rámca v polovici trvania by mohlo umožniť posilniť rozpočet SPP, aby sa zohľadnil závažný vplyv inflácie na vstupné náklady a príjmy poľnohospodárskych podnikov; nabáda EÚ, aby hľadala alternatívne zdroje financovania mimo SPP, vypracovala príslušné opatrenia na zabezpečenie cenovej dostupnosti a prístupnosti hnojív v EÚ a zmiernila hospodársky vplyv tohto nedostatku hnojív;

13. pripomína členským štátom možnosť vypracovať v rámci svojich strategických plánov SPP, špecifické ekologické režimy na podporu organického hnojenia alebo priblíženia sa optimálnym hodnotám pH pôdy, ktoré by si vyžadovali nižšie používanie hnojív a viedli by k maximálnemu využitiu obmedzených zásob, režimy sektorové intervencie v iných odvetviach, ktoré môžu okrem iného zahŕňať opatrenia na podporu rozvoja alternatív minerálnych hnojív, na podporu spoločných a kooperatívnych prístupov k scenárom nedostatku, na uplatňovanie inovácií a technológií na zníženie používania hnojív;

14. uznáva a podporuje úlohu poľnohospodársko-potravinárskych družstiev vzhľadom na ich logistické, organizačné a hospodárske schopnosti podporovať miestne projekty výroby hnojív, a to tak z odpadu z chovu hospodárskych zvierat, ako aj z alternatív hnojív založených na fosílnych palivách;

15. vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty pri hľadaní riešení na efektívne využívanie strategických plánov SPP s cieľom pomôcť riešiť situáciu v oblasti hnojív; podporuje členské štáty, aby podľa potreby prehodnotili svoje národné strategické plány SPP, a tak odstránili nedostatky s cieľom optimalizovať a znížiť používanie hnojív a únik živín, stimulovať nahradzovanie a doplnenie minerálnych hnojív živinami z organických zdrojov a urýchliť vhodné opatrenia v oblasti hnojenia, aby sa zabezpečila úrodnosť pôdy a optimálne výnosy a aby sa zároveň zabránilo úniku uhlíka do regiónov s nižšími výrobnými normami; zdôrazňuje, že tieto revízie by sa mali uskutočniť včas za predpokladu, že sa nezníži množstvo a kvalita produkcie, a nemali by sa považovať za zmenu ich národných strategických plánov SPP, čo je povolené len raz ročne; zdôrazňuje jasné prínosy, ktoré môže v tejto súvislosti priniesť striedanie plodín so strukovinami ako opatrenie na hnojenie vzhľadom na ich kapacitu fixácie dusičnanov, a tým aj zníženie množstva použitého hnojiva; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že všetky členské štáty využijú možnosť využívania medziplodín v rámci dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok v SPP;

16. nabáda členské štáty, aby naplno využívali potenciál nedávno prijatého nariadenia (EÚ) 2019/1009, ktorým sa revidovali pravidlá sprístupňovania EÚ produktov na hnojenie na trhu a ktorým sa umožňuje otvorenie jednotného trhu EÚ organickým hnojivám a hnojivám vyrobeným z biologického odpadu tým, že sa im poskytne možnosť získať označenie CE;

17. vyzýva Komisiu, aby aktualizovala definíciu pojmu maštaľný hnoj v právnych predpisoch Únie na jasné rozlíšenie medzi spracovaným a nespracovaným hnojom s cieľom náležite ich regulovať vzhľadom na ich odlišné zloženie a riziká, pokiaľ ide o znečistenie;

18. vyzýva Komisiu, aby zhromaždila vedecké dôkazy o účinkoch fermentovaného hnoja a iných spracovaných organických živín z hľadiska klimatických výhod a rizika znečistenia vody; vyzýva Komisiu, aby využila výhody, ktoré životnému prostrediu prináša používanie fermentovaného hnoja a iných spracovaných organických živín, ak je to vedecky dokázané, tým, že bude podporovať ich používanie a prípadne prispôsobovať právne predpisy;

19. vyjadruje poľutovanie nad tým, že oznámenie neslúži na uľahčenie používania organických alternatív chemických hnojív, akou sú RENURE, digestát z biologického odpadu získavaný anaeróbnou digesciou maštaľného odpadu a každý iný efektívny a overený nástroj, ktorý možno použiť v poľnohospodárstve aj v odvetví chovu hospodárskych zvierat, a žiada, aby sa príloha III k smernici o dusičnanoch na tento účel zmenila a aby sa naďalej dodržiavali zásady efektívnosti a bezpečnosti; vzhľadom na súčasnú krízu požaduje dočasnú výnimku, keďže RENURE a digestát má potenciál nahradiť chemické hnojivá bez toho, aby spôsobil dodatočné emisie, straty dusíka alebo produkciu hnoja; vyzýva Komisiu, aby bezodkladne a najneskôr vo svojom nadchádzajúcom pláne integrovaného hospodárenia so živinami navrhla legislatívne opatrenia na vykonávanie kritérií vypracovaných Spoločným výskumným centrom s cieľom umožniť bezpečné používanie RENURE nad prahovými hodnotami stanovenými pre pásma ohrozené dusičnanmi v smernici o dusičnanoch;

20. konštatuje, že používanie trusu hmyzu ako hnojiva môže zohrávať dôležitú úlohu pri plnení požiadaviek na živiny v pôde; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby čo najskôr podporila využívanie trusu hmyzu odstránením zbytočnej legislatívnej a administratívnej záťaže;

21. zdôrazňuje, že akékoľvek oneskorenie pri uznávaní opätovného použitia živín zo spracovaného hnoja za rovnakých podmienok, aké platia pre chemické hnojivá by predĺžilo nerovnaké podmienky pre produkty na hnojenie s rovnakými vlastnosťami;

22. vyzýva Komisiu a Radu, aby rozšírili dočasné pozastavenie dovozných ciel na všetky minerálne hnojivá, s výnimkou hnojív ruského alebo bieloruského pôvodu, s cieľom zvýšiť dostupnosť hnojív pre poľnohospodárov, a tým stabilizovať ceny, a zdynamizovať európsky trh zlepšením logistiky a znížením administratívneho zaťaženia; zdôrazňuje, že EÚ by nemala nahrádzať jednu závislosť druhou, tentoraz dovážanými hnojivami, ani ohroziť nízkouhlíkovú výrobu hnojív v Európe, čo by viedlo k výraznému celosvetovému zvýšeniu emisií CO_2 a bránilo by to plneniu cieľov Parížskej dohody v oblasti klímy;

23. vyzýva na vytvorenie podporného mechanizmu pre obchodníkov s cieľom riadiť riziko nákupu voľne loženého hnojiva; konštatuje, že je potrebné zabezpečiť, aby obchodníci mohli vstúpiť na trh so zníženým rizikom prostredníctvom systému nákupu vopred, ktorý ich chráni pred vznikom neudržateľnej úrovne dlhu;

24. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že Komisia nepredložila posúdenie vplyvu zníženia strát živín do roku 2030 aspoň o 50 %, a vyzýva na prijatie okamžitých opatrení na nápravu;

25. vyzýva Komisiu, aby posúdila možnosť vypracovania pravidiel na zavedenie mechanizmu spoločného nákupu hnojív na úrovni EÚ;

26. vyzýva Komisiu a Radu, aby zlepšili fungovanie európskeho trhu s hnojivami obmedzením logistických prekážok a zabezpečili rovnováhu, najmä pokiaľ ide o dovoz, znížením administratívnej záťaže pri dovoze hnojív a obchodovaní s nimi a uľahčením nákupov a skladovania mimo sezóny zo strany distribútorov a poľnohospodárov;

27. uznáva zvýšené potreby likvidity obchodníkov a potrebu sprístupniť financovanie prostredníctvom Európskej centrálnej banky na uľahčenie prijímania a nákupu hnojív vopred;

28. vyzýva Komisiu, aby nadviazala strategické spojenectvá so spoľahlivými partnermi s cieľom uľahčiť získavanie hnojív v strednodobom horizonte;

29. zdôrazňuje, že manipulácia s trhom ovplyvňuje dodávky hnojív a môže ovplyvniť ďalší rast cien obilnín a krmív, a tým viesť k ďalšej cenovej inflácii potravín pre spotrebiteľov;

Strednodobé a dlhodobé opatrenia

30. berie na vedomie skutočnosť, že suroviny na minerálne hnojivá, zemný plyn, fosfor a draslík pochádzajú z veľkej časti z krajín mimo EÚ, často z autokratických režimov, a sebestačnosť v prípade minerálnych hnojív nie je v krátkodobom ani strednodobom horizonte realistická; žiada preto, aby sa väčší dôraz kládol na strednodobé a dlhodobé opatrenia vrátane investícií a nových obchodných modelov, ktoré znižujú alebo odstraňujú potenciálne škodlivé závislosti od dovozu a najmä zabraňujú vytváraniu nových takýchto závislostí, zvyšujú strategickú autonómiu EÚ v oblasti hnojív, najmä dekarbonizáciou a zavádzaním obnoviteľných zdrojov energie používaných na výrobu ekologických hnojív, poskytovaním lepšieho prístupu k organickým hnojivám a živinám z recyklovaných tokov odpadu a zvyšovaním obehového charakteru poľnohospodárstva, čím sa posilní odolnosť poľnohospodárskeho sektora EÚ;

31. konštatuje, že nový mechanizmus EÚ kompenzácie uhlíka na hraniciach (ďalej len „CBAM“) má dôležitý cieľ predchádzať úniku uhlíka, ktorý by sa mal kombinovať s inými cieľmi EÚ, ako je zaistenie potravinovej bezpečnosti;

32. vyzýva na prijatie okamžitých opatrení vrátane zabezpečenia náležitej regulácie a financovania s cieľom umožniť existujúcemu odvetviu hnojív v EÚ účinne a urýchlene dekarbonizovať výrobné procesy a tak ukončiť závislosť od zemného plynu a zároveň dodávať poľnohospodárom EÚ obnoviteľné hnojivá bez fosílnych palív a hnojivá s nízkym obsahom uhlíka;

33. konštatuje, že ruský plyn, ktorý sa používa na výrobu hnojív, prispieva k financovaniu vojny na Ukrajine. preto žiada, aby sa čo najskôr vyčlenili dostatočné zdroje na ukončenie závislosti od tohto plynu;

34. zdôrazňuje, že je potrebné urýchliť proces dekarbonizácie a zvyšovania udržateľnosti a odolnosti odvetvia dusíkatých hnojív využívaním nefosílnych, nízkouhlíkových a obnoviteľných zdrojov energie a recyklovaných živín na výrobu hnojív, najmä dusíka z kompostovania hnoja na zníženie závislosti od zemného plynu; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby predložila nové návrhy na podporu zavádzania malých a stredných zariadení na výrobu bioplynu s cieľom výroby hnojív a energie v celej Európe a so strategickým regionálnym zameraním s cieľom podporiť poľnohospodárov pri vytváraní udržateľného hodnotového reťazca EÚ, ktorý zníži závislosť EÚ od tretích krajín; konštatuje, že zvýšenie počtu zariadení na anaeróbnu digesciu v poľnohospodárstve, ktorých hlavným strategickým účelom je výroba biometánu a digestátu, by nemalo prebiehať výlučne na úkor financovania SPP;

35. vyzýva Komisiu, aby navrhla strednodobé a dlhodobé politické opatrenia, ktoré umožnia používanie produktov RENURE tým, že ich klasifikuje ako náhradu za chemické hnojivá na základe vedeckých kritérií ako príležitosť pre poľnohospodárov znížiť svoju závislosť od chemických hnojív a zvýšiť obehovosť v poľnohospodárskych podnikoch prostredníctvom zhodnocovania zvyškov z výroby, ako je hnoj;

36. berie na vedomie potenciál európskej veternej energie na mori vyrábať elektrickú energiu na výrobu vodíka a amoniaku; vyzýva Komisiu, aby preskúmala uskutočniteľnosť integrovaného modelu výroby amoniaku ako udržateľného paliva pre námornú dopravu, aj ako udržateľného zdroja hnojív;

37. vyzýva Komisiu, aby predložila posúdenie vplyvu, v ktorom sa komplexne zanalyzujú dodávky živín do poľnohospodárstva EÚ z minerálnych, organicko-minerálnych a organických hnojív so zameraním na zabezpečenie dlhodobého cieľa sebestačnosti v zásobovaní živinami;

38. zdôrazňuje, že je potrebné vytvoriť terminály skvapalneného zemného plynu odolné voči budúcim zmenám s cieľom uľahčiť manipuláciu s vodíkom aj amoniakom;

39. zdôrazňuje, že je potrebné zlepšiť to, ako poľnohospodári hnoja a ako účinne využívajú živiny, a to stimulovaním udržateľnosti a optimizácie, najmä prístupom k individuálnemu technickému poradenstvu, digitalizácii, inováciám, precíznemu poľnohospodárstvu a nástrojmi na hospodárenie so živinami, ktoré majú uľahčovať poľnohospodárske postupy, ako aj stanoviť priority a podporovať agroekologické postupy; trvá na tom, že na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vynaložiť finančné úsilie;

40. uznáva pokrok dosiahnutý pri nahrádzaní umelých hnojív vyvinutými modernými agroekologickými metódami používanými v každodennom poľnohospodárstve v inovačných podnikoch; vyzýva na šírenie týchto postupov prostredníctvom poradenských služieb, výmen medzi poľnohospodármi a škôl;

41. žiada, aby sa kládol väčší dôraz na obehové hospodárstvo a agroekológiu, a teda väčší dôraz na rozvoj inovácií vrátane zrýchlenia využívania RENURE a podporou opätovného objavovania, šírenia a výmeny agroekologických poznatkov, metód a inovácií, s cieľom vyvinúť nové hnojivá, a to najmä prostredníctvom poľnohospodárskych škôl a poradenských služieb v rámci výskumných programov EÚ na vývoj, alebo iných alternatív a podporou precízneho poľnohospodárstva;

42. vyzýva Komisiu, aby zhromažďovala a vymieňala si informácie a skúsenosti z členských štátov o postupoch, ako je optimalizácia používania hnojív, recyklácia živín, používanie alternatívnych živín, pričom zároveň zohľadnila prekážky, ktorým tieto alternatívy čelia pri rozširovaní ich používania, a podrobnosti o tom, ako možno tieto ťažkosti prekonať; nabáda na zavedenie a rozšírenie nástroja udržateľnosti poľnohospodárskeho podniku (FaST) na úrovni členských štátov s cieľom poskytovať poľnohospodárom EÚ individuálne a presné poradenstvo o hospodárení so živinami vrátane požiadaviek na hnojivá; v tejto súvislosti podporuje zavádzanie digitálnych nástrojov na podporu rozhodovania, najmä v kolektívnych a družstevných podmienkach, s cieľom prekonať obmedzenia vyplývajúce z malej veľkosti poľnohospodárskych podnikov;

43. berie na vedomie významnú príležitosť znížiť kolektívnu závislosť Únie od chemických hnojív účinnejším využívaním organického hnoja, ktorý produkujú hospodárske zvieratá, plodín viažucich dusík, ako je ďatelina, a techník hospodárenia so živinami; vyzýva Komisiu, aby finančne podporovala využívanie a rozvoj týchto opatrení;

44. uznáva, že organický hnoj, ktorý produkujú hospodárske zvieratá, je dôležitou súčasťou prechodu na udržateľnejšie potravinové systémy a zohráva kľúčovú úlohu v mnohých systémoch ekologického poľnohospodárstva;

45. naliehavo vyzýva Komisiu, aby diverzifikovala zdroje hnojív a identifikovala nové a udržateľne rozšírila existujúce ložiská nerastných surovín v EÚ s cieľom znížiť závislosť od zahraničných trhov a stimulovať väčšiu sebestačnosť; zdôrazňuje, že EÚ musí z dlhodobého hľadiska rozvíjať dodávky organických hnojív a agroekologických techník s cieľom znížiť závislosť od dusíkatých hnojív;

46. vyzýva na urýchlené prijatie právnych predpisov o nových technikách šľachtenia rastlín najmä vrátane nových genomických techník, ktoré zvýšia výnosy plodín bez toho, aby sa zvýšila potreba hnojív; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali výskum a vývoj nových techník šľachtenia rastlín vrátane nových genomických techník;

47. vyzýva Komisiu, aby preskúmala všetky nevyužité výrobné kapacity hnojív v EÚ a určila, kde je možná ďalšia výrobná kapacita;

48. podporuje výrobu ekologických hnojív s využitím miestnych zdrojov a energie z obnoviteľných zdrojov, ako je zelený amoniak;

49. bez toho, aby sa ohrozil cieľ potravinovej bezpečnosti, podporuje využívanie strukovín na zachovanie alebo zlepšenie kvality pôdy a vyzýva na zintenzívnenie pestovania strukovín na úrovni EÚ s cieľom zvýšiť biodiverzitu a viazanie dusíka; vyzýva Komisiu, aby včas predložila európsku stratégiu zameranú na bielkoviny so silným zameraním na strukoviny pre lepšie poľnohospodárske postupy;

50. zdôrazňuje potrebu podporovať a testovať stopové prvky a pôdu na úrovni poľnohospodárskych podnikov; zdôrazňuje, že tieto poznatky umožňujú poľnohospodárom plánovať účinnejšie hnojenie, obrábanie a hospodárenie s pôdou, ako aj poskytnúť základ pre udržateľný program striedania plodín; vyzýva Komisiu, aby zaviedla iniciatívu „otestuj si pôdu zadarmo“, ako bolo oznámené v stratégii EÚ pre pôdu do roku 2030, a aby poskytla technickú a finančnú podporu vo forme ekologického programu alebo opatrenia druhého piliera;

51. zdôrazňuje význam striedania plodín pre úrodnosť pôdy;

52. zdôrazňuje, že je potrebné poskytnúť ďalšiu finančnú podporu poľnohospodárom pri využívaní vápna, ďateliny a viacerých druhov strukovín s cieľom pomôcť riešiť našu kolektívnu závislosť od hnojív a splniť ciele stratégie z farmy na stôl;

53. podporuje väčšie využívanie rastlinných biostimulátorov na optimalizáciu hnojenia zlepšením absorpcie a účinnosti živín, na posilnenie tolerancie rastlinných plodín voči abiotickému stresu spôsobenému vplyvmi zmeny klímy, ako sú sucho a extrémne teploty a na zlepšenie ich účinnosti; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby investovala do odborných znalostí a počtu odborníkov, ktorí sú k dispozícii Európskemu úradu pre bezpečnosť potravín a s cieľom zrýchliť hodnotenie a schvaľovanie nových biostimulátorov;

54. uznáva, že ekologické poľnohospodárstvo je menej vystavené nárastu cien, ale až do prechodu na používanie udržateľných typov hnojív musí mať priemysel výroby hnojív v EÚ k dispozícii potrebný dovoz vrátane plynu na výrobu hnojív v rámci samotnej EÚ a na zabezpečenie toho, aby neboli ohrozené vyhliadky na úrodu v EÚ; vyzýva Komisiu, aby urýchlila svoje opatrenia stanovené v oznámení s cieľom riešiť riziká a zraniteľné miesta identifikované prostredníctvom Európskeho mechanizmu pripravenosti a reakcie na krízu potravinovej bezpečnosti;

55. navyše nabáda na využívanie kompostu a iných zúrodňujúcich látok s cieľom zlepšiť zdravie pôdy a jej hnojenie a zároveň prispieť k boju proti suchu, pričom sa zohľadnia vlastnosti týchto produktov pri skladovaní vody;

56. konštatuje, že oxid dusný predstavuje významnú časť emisií EÚ z poľnohospodárstva, a preto vyzýva na používanie a uprednostňovanie hnojív bez emisií oxidu dusného;

57. víta oznámenie Komisie o pláne integrovaného hospodárenia so živinami; podporuje uznanie významu vyváženej výživy plodín pre zdravú pôdu a výrobu potravín a nestranné hľadanie alternatívnych vedľajších tokov bohatých na živiny a energetických zdrojov, a zároveň podporuje využívanie všetkého bezpečného biologického odpadu a vedľajších živočíšnych produktov; zdôrazňuje, že plán integrovaného hospodárenia so živinami by sa mal zamerať na zlepšenie efektívnosti využívania živín, mal by podporovať rozvoj a využívanie ekologických hnojív a optimalizovať využívanie minerálnych a organických hnojív prostredníctvom precízneho poľnohospodárstva, plánovania hospodárenia so živinami a lepšieho skladovania a prepravy, pričom to nebude predstavovať zbytočnú dodatočnú záťaž pre poľnohospodárov a pri plnom rešpektovaní regulačných limitov a prijímaní opatrení proti antimikrobiálnej rezistencii;

58. konštatuje, že ľudský odpad v súčasnosti predstavuje jeden z hlavných neuzavretých cyklov v kolobehu živín, keďže živiny z odpadových vôd sa väčšinou nevrátia do poľnohospodárskej pôdy; vyzýva Komisiu, aby ďalej podporovala techniky, ktoré pomáhajú získavať živiny z čistiarenského kalu, a to aj zavedením kritérií stavu konca odpadu pre materiály, ktoré možno zhodnocovať z čistiarní odpadových vôd, a vypracovaním kritérií ich bezpečného uplatňovania v poľnohospodárskej pôde;

59. žiada, aby sa prítomnosť hospodárskych zvierat na väčšine území stala dlhodobým cieľom poľnohospodárskych politík; domnieva sa, že jednotnejšia dostupnosť organických hnojív by mala byť súčasťou stratégie EÚ pre poľnohospodárstvo;

60. vyzýva na analýzu možnosti rozšírenia regionálnej flexibility v rámci smernice o dusičnanoch so zreteľom na cieľ znížiť znečistenie; vyzýva Komisiu, aby zvážila prijatie pravidiel týkajúcich sa vyváženej bilancie dusíka na poľnohospodársky podnik a výnimiek z limitu 170 kg dusíka na hektár ročne pre organické hnojivá a ekvivalentné výrobky, berúc do úvahy rôzne podmienky v konkrétnych členských štátoch a regiónoch s priaznivými klimatickými podmienkami, ako aj so zreteľom na účinné používanie hnojív, optimalizáciu hnojenia, využívanie biologického odpadu a sekundárnych zdrojov živín a používanie biostimulantov;

61. vyjadruje znepokojenie nad nedostatočnou transparentnosťou na trhu s hnojivami a podporuje ďalšie opatrenia na zlepšenie transparentnosti a informovanosti verejnosti, a to na úrovni EÚ aj na celosvetovej úrovni, na tomto trhu a v súvislosti so surovinami používanými na výrobu hnojív; vyzýva Komisiu, aby pozorne sledovala nadmerné zisky svetových výrobcov hnojív a ak je to potrebné preskúmala kartelové dohody a dominantné postavenia na trhu a preskúmala možnosti zdanenia neočakávaných ziskov a v tejto súvislosti predložila návrhy s cieľom bojovať proti nekalej hospodárskej súťaži; vyzýva Komisiu, aby zriadila stredisko pre monitorovanie trhu venované monitorovaniu medzinárodných a domácich dodávok a zásob hnojív a aby znížila vplyv špekulácií na trh;

62. berie na vedomie skutočnosť, že medián podielov energie a hnojív z celkových vstupných nákladov v členských štátoch EÚ je 8 % a v priebehu rokov 6 %, ale medzi jednotlivými krajinami existujú značné rozdiely v podieloch nákladov ([14]); domnieva sa preto, že je načase a vhodné urýchliť proces vonkajšej konvergencie s cieľom posilniť postavenie poľnohospodárov v tých členských štátoch, v ktorých tento proces ešte nebol dokončený, aby mohli čeliť súčasným výzvam;

63. vyzýva Komisiu, aby pripravila globálnu stratégiu zameranú na zníženie dominantnej úlohy Ruskej federácie na svetových trhoch s hnojivami a potravinami, najmä v bezprostrednom susedstve EÚ, pričom zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa svet stal nezávislý od ruského vývozu, a aby sa vytvárali príležitosti pre obnoviteľné a nízkouhlíkové hnojivá a hnojivá s nízkym obsahom uhlíka a potraviny v susedstve EÚ a vo svete;

64. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zohľadnila štúdie vplyvu vykonané Spoločným výskumným centrom, ktoré varujú pred negatívnymi účinkami na výrobu a potravinovú bezpečnosť, ktoré by obmedzenie používania hnojív mohlo mať v krátkodobom horizonte bez toho, aby boli pre poľnohospodárov k dispozícii životaschopné komerčné alternatívy;

o

o o

65. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Komisii a Rade.

([14]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en